

Vissza - emlékezések

Ó, azok a 70-es évek Pestlőrincen!

Gimnazista koromban is orgonálgattam, elvégeztem a kántorképzőt, így, hát adódott, hogy a főiskolai tanulmányaim alatt, amikor albérletben laktam, kántorkodással szerezzem meg egy diák megélhetéséhez szükséges aprópénzt. Egy kántorképzős társam ajánlotta a lőrinci főplébániát, ahol akkor épp kántorhiány volt.

Történt egy meghallgatás, „Majd értesítjük, ha aktuális lesz”

Így lett aztán, hogy 1971 december elején egy táviratban értesítettek a "munka kezdésről". Amely aztán folytatódott még néhány évig.

Nem kis kihívás volt! Vasárnaponként 5 misét kellett végig orgonálni, énekelni. Még az oltárnál, szószéknél sem volt mikrofon - erősítő - hangszóró. Akkoriban nem volt fűtés a templomban. Ujjaimon fagyási sérülések jelentek meg, minden télen.

Káplánunk (Mozsgai József) ifjúsági hittanosokból szervezett egy kart, akikkel a karácsonyi éjféli mise előtt egy pásztorjáték félét tanított be, teletűzdelve adventi és karácsonyi énekkel. itt kezdtem kapcsolódni ezekhez a fiatalokhoz

Talán sokak által ismert, hogy akkoriban is lehetett hittant tartani az iskolában. Ezt az osztály órarendjéhez igazítva utolsó órában lehetett megtartani. Az általános iskolákban is volt némi politikai ráhatás, nem nézték jó szemmel, akadályokat gördítettek a hitoktató útjába. Hol egyik, hol másik tanterembe kellett költözni. Éreztették, hogy nem kívánatosak itt. Ezért a plébánia vezetésének (dr Liptay György és Mozsgai József) döntése alapján a templomban folyt a diákok részére hitoktatás, általában szombaton délután.

A hittanterem a mostani, gyerekes szülők részére fenntartott, a sekrestyével átellenes és vele azonos méretű terem volt. Télen eléggé kihűlt itt a levegő, ezért egy kis olajkályha próbálta temperálni a klímát. Így aztán a hátul. a kályha közelében ülők, szinte megsültek, az elől lévők meg megfagytak a foglalkozás végére.

Néhányan összeverődünk, és igyekeztünk megtanulni, előadni néhány "acapella" éneket. Gregoriánt, illetve többszólamú éneket is, valamint különböző népek magyar nyelvű ifjúsági énekeit, ezek némi változatosságot jelentettek a "Szent vagy Uram!" énekeihez képest.

Ez egy pici nyitás volt, melyet káplánunk is szorgalmazott. Ő volt az a lelkész-prédikátor, aki a (talán 1972-ben elkészült) hangosítást merte arra használni, hogy a leszállva a szószékről (még nem volt ambo), mikrofonnal a kezében, ameddig a kábel engedte- a padsorok közé ment (9 órai diákmise) és testközelből beszélt első sorban- a gyerekekhez. Illetve, mivel interaktív volt ez a tanítás, kérdés is volt és feleletek is a gyerekek részéről Ekkora már megszűnt a szentély rácsa (térdeplőrács). Ez ma egészen természetes. No de akkoriban?

Egy másik vidám jelenet: Éjféli szentmisén hatalmas hívő sereg verődött össze. Egészen a szentély lépcsőjéig jöttek előre. Volt, aki az említett szószéket támasztotta. Mivel nagy volt a nyomás, az egyik filung (betét) beesett. Liptay György atya celebrálta a misét és mondta a karácsonyi prédikációját. És ekkor tapasztalta, hogy valami történt odalent, a lába körül, mert fogdosták a bokáját. Ugyanis a bedőlt filungot próbálták megkeresni (vakon) és visszahúzni a helyére, persze visszahúzni, és megtalálni sem sikerült. Plébánosunk ez alatt olyan nyugalommal folytatta a szentbeszédet, hogy a hívek ebből az incidensből semmit sem vettek észre.

Énekkarocska.

Káplánunk és plébánosunk hozzájárulásával a harmóniumot 1972-73 tájékán átvittük a plébánia nagytermébe (bejárattól jobbra), most irodaként funkcionál. Az énekkarocska itt gyakorolt. Jó hangulat alakult ki és szívesen jöttek a fiatalok. Lelkesek voltunk. Mi is hozzátehetünk egy kicsit a szentmise szolgálathoz. Ezt a termet kicsit otthonunknak tekintettük, berendeztük, jól éreztük magunkat. Talán túlságosan is... Beszivárgott olyan személy is, aki nem mindenben osztozott velünk, még, ha lelkesnek is látszott. Másban volt lelkes...

Historia Domus, Liptay György:

" 1971 óta a szentély baloldalán lévő raktárhelyiségben létesített hittanteremben folyt a templomi hitoktatás. A templomnál és a sekrestyénél már ez is jobb és alkalmasabb helynek bizonyult, szépen kifestettük, felpadlóztattuk, olajkályhával fűtöttünk, körül fogasok... de a székek zsúfoltan voltak, hamar elfogyott bent a levegő. Hamarosan kezembe adta a Gondviselés a megoldást, hogyan léphetek tovább.

1974 tavaszán a hitoktató káplánt és magát, a vele mindenben szolidáris plébánost a budapesti egyházügyi tanácsos behívatta és hivatalosan megintette, minthogy a plébánia bejárattól jobbra nyíló 3 ablakos szobát az énekkar összejöveteleli helyiségnek használja, és ott úgymond "klubot" rendezett be magának. Valóban a fiatalok próbálták barátságossá tenni ezt a rideg és lakatlan helyiséget, képeket és ízlésük szerinti díszítést raktak bele. Az "ismeretlen feljelentő" azt sem késett tudomására hozni a hatóságnak, hogy az öreg támlásszékek háttámaszát szörmeanyagból kivágott kézfejeket ragasztottak az ifjak. (Nyilván többször is megfordulhatott az illető ebben a teremben, ahol különben a heti pénzszámolást is végeztük.) A hivatalos megintés során elismertem, hogy túlmertünk az un. "paritásos bizottság" által felállított szabályrendeleten, de bizony azóta 25 év telt el, és a jogfejlődés útját a kialakuló gyakorlat talán másfelé irányítja. Turai István egyházügyi tanácsos elfogadta részemről az önkritikát, és az ügyet lezárta azzal, hogy a templomban kell végezni minden lelkipásztori munkánkat. Elgondolkodtam az eseten és beláttam, hogy tényleg nélküli a templom azt a megfelelő helyiséget, ahol hitoktatást, énekkari próbát tarthatunk. Az év tervezgetéssel telt, mígnem végül kérésemre Németh Mária mérnök elkészítette a sekrestye kibővítésére a tervrajzot. A templom szentélye mögötti területet építettük be: hitoktatási terem, előtér, mosdó és WC, valamint a sekrestyéből nyíló átjáró kapott itt helyet. 1975-ben a tervet új megyés püspökünk jóváhagyta ...Egyházügyi Hivatal,, Kerületi Tanács Okt. és Ép. osztálya megsemmisítette, jóváhagyta..."

Az anyagbeszerzés és építés elkezdődött és szerkezetkész állapota meg is valósult. 1975 Telén itt faragta Káldor Aurél szobrászművész a Szentély fölött található Mária-szobrot. 1976 őszén indult meg itt a hitoktatás.

"Hamarosan kezembe adta a Gondviselés a megoldást, hogyan léphetek tovább."

Érdekes, hogy a Gondviselés, néha kitérőket is tesz, másokat is bevon a megvalósításba. Tehát egy személyes részlet, mivel ezek szerint rajtam keresztül működött a Gondviselés. 1974 tavaszán egy Politikai gazdaságtan órán, amikor épp "two in one" kottát másoltam a

virágvasárnapi passió énekléshez, hívtak a Főiskola tanulmányi osztályára, még nem volt dél. Kíváncsian iparkodtam, mi lehet a hívás oka? Megtudtam: "2 elvtárs a rendőrségtől, szeretne magával beszélgetni:"

A másik irodában várakoztak rám, be is mutatkoztak, hellyel kínáltak. Jobb is volt, hogy leültem.

Igen! Ez az a "derült égből villámcsapás" állapota.

Feszegették, hogy milyen módon próbálunk mi az államrend megdöntésére törekedni, ami nagyon nem helyes dolog. Soroltak neveket ama kis énekkarcskából, akik szintén részt vesznek eme államellenes tevékenységben (többségében gimnazisták, lányok...).

Klub foglalkozás, zsíroskenyér -orgia? Hangzottak a vádoltak. EZEK mindent tudnak?

Vetődött fel bennem. Bizony-bizony, ha egyházi énekeket tanulunk, netán gregoriánt és még közben vidámak is vagyunk, akkor az a szocialista államrend ellen irányuló felforgató tevékenység, és, hogy néha előfordult, hogy zsíros-kenyereztünk is, az már halmazati büntett...

No, ott és akkor valahogy nem sikerült a hangulatom ilyen vidámra. Percek alatt váltam sarokba szorított üzőtt vaddá, vagy inkább egy magára hagyott halálosan megfélemlített kisgyerekké, aki még segítségért sem tud kiáltani e szorult helyzetben. Egyedül maradtam, egyes egyedül a hatalom félelmetes képviselőivel szemben. Egyre kisebb törpévé zsugorodtam abban a székben. A legkevesebb a helyzet leírására, hogy kívül-belül reszkettem. Mit akarnak ezek itt? Lecsukatni?? Mit tettem, ami lelkiismeretemmel ellentétes, ami büntetendő? Ja, náluk más az erkölcsi rend...

Tán egy órai "puhítás" után kezdtek a lényegre térni. Együttműködést kértek tőlem, és azt, hogy néha írjak egy kis jelentést arról, hogy kikkel mik történnek a plébánián.

Szóval ezért volt ez az előző gyötrés, megfélemlítés. Kezdett tisztulni a kép, az agyam is, mely ekkorra, már szinte kezdett bezáródni, "túlcsordulni" ettől a számomra mérhetetlen nyomástól.

Tehát felvázolták az ajánlatukat. Talán érthető módon, nekem valahogy nem tetszett.

Meg mertem kérdezni: Mi történik, hogyha nem fogadom el az ajánlatot? Újabb támadás, hogy megnyomorítják az életem, elbúcsúzhatom a diplomától, elintézik, hogy egyik felsőfokú intézménybe sem mehessek, avagy nem folytathassam tanulmányaimat.

Elgondolkodtam, fohászkodtam és számot vettem a jövővel. Ott, akkor, abban a szorult, végtelenül kiszolgáltatott helyzetben kellett dönteni. Dönteni a behódolás, vagy a lelkiismeretem diktálta nyomorúságosnak tűnő, és egész, további életemre kiható, de mégiscsak tiszta ügy mellett.

Fohászkodtam: "Jézusom! Tudom, hogy sok gyengeségem, hibám van. Nem mindig álltam melléd. De most nagyon kell, hogy te mellém állj és segíts!"

Aztán átgondoltam, hogy mi történhet? Nem fejezhetem be a főiskolát. Elégké kilátástalan, hogy miféle munkába kell kezdenem ezután. Ezután hogy állok oda a környezetem elé? Ki érti meg a döntésemet. Nem olyan nagydolog teljesíteni azt a kérést, amit EZEK az "elvtársak" kérnek...

Azt tudtam, Édesanyám érti, hogy miért mondok nemet, miért vállalom a kudarcot... Testvéreim? Ki tudja? És MÁSOK? Mások, most nem számítanak.

Talán egy pillanatra villant át az agyamon, hogy mit kérnek. Hogy néha leírni ezt azt a papjainkról, társainkról, barátainkról és ezt átadni "EZEKNEK". Ez nagyon undorító és gusztustalan. Ez ÁRULÁS - Én ilyen képtelen lennék megtenni. A családi környezetemben is kimondva, kimondatlanul ott volt a légkörben mindig, hogy a jelen hatalom látható és nem látható tagjai nem ellenfelek: ELLENSÉGEK. És mi ebben élünk állandóan. A hatalom számomra ellenség, és én itt idegen vagyok.

Ott a plébánián, az énekkari összejöveteleinken otthon voltam, valamelyest otthonra leltem: egy vidéki gyerek, aki pesti albérletben éli szerény életét. És ezeknek mind vége?

Szerény, halk, de határozott NEM volt a válaszom.

NEM!

Ezután nem volt fenyegetés, kiabálás. Mintha ez a NEM őket taglózta volna le. Tán elvesztettek egy csatát? Több, mint 3 óra után?

Én persze a kilátástalan jövő felé tekintve, eléggé reményt veszítve, még mindig reszketve, most már az idegi kimerültségtől, köszöntem be a tanulmányi osztályra, ahol kíváncsi kérdésekre néhány mondattal vázoltam az előzményeket és a mostani "beszélgetést, fenyegetést". Együtt-érzően próbáltak segíteni, javasolták az igazgató helyettét. Ő tisztázza a helyzet jogi, stb hátterét és segítőkész is.

Hazafelé a buszon kinyitottam az újszöv szentírást. Hol nyílt ki? "...úgy küldelek, mint bárányokat a farkasok közé..." Hát, ez sikerült!

Órákba telt, mire elmúlt a remegésem.

No, persze, lassan, napok múltával kiderült, hogy semmi társadalmi következménye nem lett számomra. Csupán pár órára omlottam össze, de akkor szinte teljesen. Örökéletre szóló élmény...

Az igazgató helyettes fogadott, előadtam a témát. Közölte, hogy a rendőrség őket nem kereste meg, ő az ügyel különösebben nem foglalkozik. Tanuljak, aztán menjek államvizsgázni... Hát ennyit a nagy ijedtségről.

Persze az sem igaz, hogy nem múlt el következmények nélkül. Első utam a plébániára vezetett. Káplánunk és plébánosunk és még néhány barát jelenlétében elmeséltem a történeteket, megbeszéltük a jövőt, ahol is "életmódot" kell változtatnunk. György atya, aki már tapasztalt az 50-es 60-as években „ezt-azt”, bölcs nyugalommal intett: „Nur nicht besseren!”

Káplánunk is biztatott: „Sub pondera crescit palma!” No, igen volt egy kis teher...

A gimnazista diákok szüleit az iskolába hívták be és számon kérték, tudják-e hogy a gyerekek hova jár, stb. Ők, persze tudták. Hisz általában személyesen ismertek engem is.

Az ilyenkor szokásos procedúra: a plébánost és a káplánt behívták az Egyházügyi hivatalhoz, majd a rendőrségre (...útlevélüket is hozzák magukkal!) egy napi várakoztatás, kihallgatás feddés, stb és egy évre az útlevél bevonása. Még egy szocialista államba sem utazhattak külföldre...

Továbbiakban nem tarthattunk próbát a plébánián, biblia – órákra sem járhattunk be a káplán szobájába...

Kaján vigyorral kell így utólag megállapítani, hogy azért mindent ŐK sem tudtak. Nem tudtak arról, hogy 1972 ősze óta a felnőtt ifjúság, káplánunk szobájában mindenhéten bibliaórát tart,

ahol szabadon beszélgethettünk vitatkozhattunk, persze káplánunk eléggé moderálta a társalgást. A szó elemző módszer első tárgy-szava a „szent” volt.

Aztán nem tudták, hogy a sérvműtéten átesett káplánunk, fűtéséhez egy-egy férfi (közülünk) naponta fát vág a pincében és a napi adagot felhossa. Felváltva intéztük ezt a baráti gesztust. Gyakran azért többen is voltunk, főként a társaság miatt.

Aztán nem tudták azt sem, hogy a szocialista ünnepeken, munkaszüneti napokon együtt mentünk kirándulni, esetleg egy rövidebb lelkigyakorlatra.

Nem tudták, hogy 6-7 fővel a káplánunk vezetésével egy jó hétre együtt mentünk, repültünk NDK-ba. Szintén felejthetetlen élmény.

No, ezek után állították, hogy mindent tudnak rólunk. Először még el is hittem...

No, tehát nem annyira az anyatejjel szívtuk magunkba a hitet, hanem ezek a különböző együttlétek, alkalmak, események erősítették, növelték bennünk a Krisztus-hitet. Mi ilyen módon kapcsolódtunk az Egyházhoz.

Itt szövődtek barátságok, születtek szerelmek, kötődtek házasságok.

Szeretettel és hálával gondolunk József atya káplánunkra (és 1978-ban megbízott plébánosra), aki életünknek egy meghatározó időszakban 7-8 évig terelgetett minket.

Baráti kapcsolatunk, bár ritkább találkozásokban nyilvánult meg, élete végéig megmaradt.

Szeretettel gondolunk György atyára, aki a nehéz időszakban is bölcs döntésekkel irányítgatta a plébániát, és javította, építette a templomot (hittantermet).

Ez a korszak 1978 Krisztus Király vasárnapján záródott le,.

És kezdődött advent első vasárnapjával egy új fejezet, melyet Varjú Imre atya neve fémjelzett.

Kiegészítés:

dr. Liptai György atya, a Hittudományi Akadémia tanársegédje, majd adjunktusa, hirtelen (1961) elment a váci püspökségre könyvtárosnak. Felmerül az emberben, miért is kellett így lépnie? 4-5 nyelven beszélő (köztük latin, ógörög és tán héber?) biblikus teológust, aki a zsoltár fordításokból könyvet jelentet meg, Jézus gyermekségi evangéliumi részleteit elemzi, stb könyvei jelentek meg, tán megunta a tanítást?

A korábban kirúgott szeminaristákat titokban oktatta, és levizsgáztatta. Sajnos ez hamar kitudódott. Egyházügyi hivatal azonnal félreállította. Lehetett itt-ott káplán. Majd a Miklós-telepi kápolnát önálló lelkész-ségi rangra emelte a váci püspök, és ide kinevezte plébánosnak. A nagyon romos családi házból kellett templomot építeni. Szerencsére segítőkre, támogatókra lelt. Akik vele együtt sajátjuknak tekintették ez a templomépítést, felújítást. Szívükön hordozták az ügyet.

1971-től megbízott, 1972 június 1-től kinevezett plébánosa lett Pestlőrinc-főplébániának.

Ez év tavaszán egyik ünnepi napon, a ½ 12-es mise után, miután kiürült a templom a mennyezet egy darabja leszakadt. A főhajót felállványozták, majd a mennyezeti stukatúrt leverték. olyan vastag por volt a templomban a munkálatok alatt, hogy senkit és semmit nem lehetett látni. HD: „Hétvégére pedig rendbe kellett tenni a templomot, nehogy a hívek elmaradjanak, és nehogy kiessék, akár egy hét is a munkálatok anyagi fedezetét biztosító perselygyűjtésből.”

A fagerendákat rovarvédelemmel látták el, majd felülről acél I tartókkal erősítették meg. A

mennyezet borítását fózolt hajópadlóval oldották meg. ugyanígy a szentély mennyezetét is később. Közben leesett egy acélgerenda, mely letörte a keresztlő kút szt. János szobor karját. 1975-ben a hittan terem és járulékos helyiségeinek építése kezdődött meg.

1976-ra lett átadva, akkor kezdődött meg benne a hitoktatás. (jelenleg téli kápolna és gyermekmegőrző).

Megkezdődött a régi temető megszüntetése, de a munka jogi és gyakorlati része az utódra: Varju Imre atyára maradt.

Historia Domus:

'A most megkezdett második kötetbe azok a visszaemlékezések kerülnek majd, amelyeket pestlőrinci működésem utolsó idejében összeállítottam. Intem és kérem plébános utódaimat, Vereczkei prelátus példáját kövessék, tőlem pedig fogadják el, amennyit zaklatott, nehéz éveim elmúltával próbálok összehozni.

Budapest, 1978. május 7-n, kivándorlásom előestéjén.

Dr Liptay György

(1972. június 1-1978. március 31-ig plébános.”